

Samostatný knihovník metodik / samostatná knihovnice metodička (kód: 72-020-R)

Autorizující orgán:	Ministerstvo kultury
Skupina oborů:	Publicistika, knihovnictví a informatika (kód: 72)
Týká se povolání:	Samostatný knihovník
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	6

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů	6
Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů	6
Vytváření bibliografických a faktografických databází	6
Ovládání automatizovaného knihovního systému	6
Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení	6
Evidence, katalogizace a adjustace v knihovnách s lokální působností	4
Organizace revize knihovního fondu	6
Samostatné zajišťování chodu knihovny s univerzálním nebo specializovaným fondem s regionální působností	6
Příprava a zajištění vzdělávacích aktivit pro pracovníky knihoven	6
Zpracování statistických ukazatelů výkonů knihoven včetně kontroly, analýzy a komparace dat	6
Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb	6
Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven	6
Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách	6
Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování	6

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022 do: 19.05.2025

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Obhajoba případové studie je součástí zkoušky.

Pro praktické předvedení a písemné ověření je nutné, aby měl uchazeč k dispozici počítač zapojený v síti internet a dostupný textový editor. Dovednost práce s počítačem a orientace v síti internetu je jednou z prověřovaných obecných kompetencí.

Během zkoušky je prověřována i znalost odborné terminologie. Terminologie používaná při zadávání úkolů i jejich hodnocení musí být v souladu s aktuální terminologií, jak ji uvádí Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) vytvářená Národní knihovnou České republiky.

V oblasti knihovnických a informačních služeb a provozu je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální znění platných legislativních norem, zejména:

Občanský zákoník, č. 89/2012 Sb.

Trestní zákoník, č. 40/2009 Sb.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon) včetně věcně příslušných vyhlášek v platném znění

Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického textu a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon)

V oblasti katalogizace je nutné, aby konkrétní zadání i hodnocení respektovalo aktuální katalogizační standardy, které určuje Národní knihovna České republiky. V případě, že se prověřuje znalost bibliografického záznamu v rozsahu MARC21 (MACHINE-READABLE CATALOGING) formátu, pracuje se v rámci ověření pouze v rozsahu polí stanovených standardem „minimální záznam pro souborný katalog“, který stanovuje Národní knihovna České republiky.

Pokud je v rámci ověření požadováno vyhledávání, pak není-li konkretizováno jak, je požadováno vyhledávání ve volně přístupném internetu.

Veškeré podklady využitelné pro ověření konkrétní kompetence (dokumenty, kopie titulních listů a článků, bibliografické záznamy apod.) má zkoušený k dispozici během přípravy na zkoušku.

Sestavy těchto podkladů ke každé kompetenci jsou zároveň součástí níže uvedených pokynů pro autorizovanou osobu. Jednotlivé dokumenty je možné využít opakovaně v různých okruzích otázek. Tam, kde jsou tyto podklady při zkoušení využity, je u části zkoušky uvedeno, kolik a jakých podkladů má být k ověření kompetence předloženo.

Ověřování kritérií praktickým předvedením formou předem zadané případové studie má písemnou formu. Při praktickém předvedení formou předvedení určité činnosti uchazeč činnost provádí a zároveň komentuje a zdůvodňuje postup práce. Všechna kritéria, která jsou ověřována formou praktického předvedení, simulují reálnou činnost v práci samostatného knihovníka metodika.

Každé praktické předvedení má v Pokynech k realizaci zkoušky přiděleno bodové ohodnocení z něhož autorizovaná osoba přidělí až 50 % bodů za průběh práce, rychlost a přesnost pracovních postupů. Zbýlých až 50 % bodů připadá na výsledek. Pro jedno ověření se body sčítají.

U kritérií, která jsou ověřována ústním nebo písemným ověřením, se hodnotí věcná správnost výsledků, obsah textu a úroveň vyjadřování. Maximální bodové hodnocení každého kritéria je součástí Pokynů k realizaci zkoušky.

Kritérium je splněno, pokud uchazeč dosáhne alespoň 50 % bodů.

Součástí protokolu o zkoušce je záznam o ústní zkoušce s vyznačením toho, do jaké míry byly tyto požadavky naplněny. U ověření praktickým předvedením je v záznamu u zkoušky rozepsáno bodové hodnocení podle dílčích kritérií, u ústního nebo písemného ověření je uveden celkový počet bodů.

Veškeré písemné podklady a přípravy uchazeče budou autorizovanou osobou archivovány po dobu 1 roku.

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Pro ověření kompetence *Orientace na knižním trhu a v produkci ostatních informačních zdrojů* v kritériu a) připraví autorizovaná osoba soubor 30 publikačních profilů českých nakladatelství, jejichž produkce je vyšší než 50 publikací ročně, z nichž bude pro účely zkoušky vybráno 5. Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba seznam 30

pokračujících děl, vydávaných nejméně 3 různými nakladateli mimo území České republiky minimálně od roku 1970, uchazeč pak určuje pořadí vydavatelů u jednoho z nich. Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba seznam 30 dokumentů z české produkce vydaných v roce předcházejícím roku zkoušky – naučné monografie pro dospělé, zvukové knihy, mapy, VŠ skripta a hudebniny. Dokument bude pro uchazeče identifikován nejméně 2 z těchto údajů: autor, název, ISBN (International Standard Book Number, mezinárodní číslo knihy), popř. ISMN (International Standard Music Number, mezinárodní číslo hudebniny), nakladatel, rok vydání. Pro účely zkoušky bude z každého typu vybrán jeden dokument.

Pro ověření kompetence budou pro splnění kritérií vybírány dokumenty vydané v České republice a zemích Evropské unie.

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCÍ, PLÁNŮ A PROGRAMŮ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

Pro ověření kompetence *Zpracování koncepcí, plánů a programů v oblasti knihovnictví a informačních služeb a systémů* připraví autorizovaná osoba 10 témat, z nichž 1 zadá dle kritéria a) v termínu do 21 dnů před stanovenou zkouškou na zpracování koncepce pro praktické předvedení formou případové studie, která bude zpracována uchazečem v rozsahu do 4 normostran (A4) a odevzdána 2 dny před stanoveným termínem zkoušky. Kritérium b) bude navazovat na zpracovanou koncepci a uchazeč připraví realizační plán v bodech a bude jej ústně prezentovat.

VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

Pro ověření kompetence *Vytváření bibliografických a faktografických databází* připraví autorizovaná osoba 100 kopií titulních listů českých a zahraničních monografií a pokračujících děl vydaných v různých obdobích 19., 20. a 21. století, z nichž vybere 5 titulních listů pro ověření kritéria c). Současně budou ověřena kritéria a) a b) popisem struktury dílčích oborových databází a popsáním rozdílů bibliografických a faktografických databází.

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

Pro ověření kompetence *Ovládání automatizovaného knihovního systému* je nutné, aby autorizovaná osoba byla obeznámena s tím, že všechny automatizované systémy pracují na principu modulárního propojení a pokrývají agendy provozu knihovny. Obecné popsání může být vztaženo ke konkrétnímu automatizovanému knihovnímu systému. V rámci kompetence uchazeč prokazuje znalost agend, které lze pokrýt automatizovaným provozem. Dále uchazeč prokazuje v rámci této kompetence povědomí o tom, že kromě zabezpečení provozu jsou v automatizovaném knihovním systému dostupná data o provozu knihovny, např. kvantitativní ukazatele o počtu a typu dokumentů, uživatelů, výpůjček a jaké možnosti pro organizaci práce v knihovně tato data poskytují. Pro ověření kompetence nejsou nutné žádné speciální pomůcky, kromě psacích potřeb.

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ

Pro ověření kompetence *Formální a obsahová analýza odborného textu, rychlé čtení* připraví autorizovaná osoba 100 odborných monografií v českém jazyce a 100 monografií v cizím jazyce (angličtina, němčina), z nichž bude vybrána 1 pro zkoušku v českém jazyce a 1 v cizím jazyce. Uchazeč u obou monografií určí prameny popisu a); vytvoří dle b) bibliografickou poznámku a v krátkém časovém intervalu (8 min.) určí obsah pomocí klíčových slov u jedné jím vybrané monografie z předložených dvou monografií.

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

Pro ověření kompetence *Evidence, katalogizace a adjustace* není nutné připravovat žádné zvláštní pomůcky.

ORGANIZACE REVIZE KNIHOVNÍCH FONDŮ

Pro ověření kompetence *Organizace revize knihovních fondů* uchazeč prokáže orientaci v relevantní legislativě. Obecný popis může být vztažen k určitému typu knihovny se stanoveným počtem knihovních jednotek, který autorizovaná osoba uchazeči zadá.

SAMOSTATNÉ ZAJIŠŤOVÁNÍ CHODU KNIHOVNY S UNIVERZÁLNÍM NEBO SPECIALIZOVANÝM FONDEM S REGIONÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

Pro ověření kompetence *Samostatné zajišťování chodu knihovny s univerzálním nebo specializovaným fondem s regionální působností* uchazeč v kritériích a) až c) prokáže orientaci v příslušných právních předpisech, dotačních titulech z českého prostředí a orientaci v aktuálně platných koncepčních materiálech. Autorizovaná osoba pro ověření kritéria d) zadá uchazeči pracovní pozici vedoucího úseku v knihovně a uchazeč popíše obecně základy řízení lidských zdrojů v rámci této pozice.

PŘÍPRAVA A ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT PRO PRACOVNÍKY KNIHOVEN

Pro ověření kompetence *Příprava a zajištění vzdělávacích aktivit pro pracovníky knihoven* připraví autorizovaná osoba pro splnění kritéria a) seznam 100 názvů vzdělávacích aktivit z oboru knihovnictví, z nichž bude uchazeči pro ověření kritéria a) vybrán jeden název. Uchazeč určí skupinu/skupiny vhodných účastníků (skupinu či skupiny typových pozic knihovnických profesí). Pro splnění kritéria b) připraví autorizovaná osoba 30 obsahových charakteristik vzdělávacích aktivit, z nichž pro ověření kritéria vybere uchazeči jednu. Na základě této charakteristiky určí uchazeč její vhodnou formu a metody. Pro splnění kritéria c) bude uchazeči zadáno 21 dní před konáním zkoušky odborné knihovnické téma pro zpracování případové studie. Autorizovaná osoba vybere ze seznamu alespoň 50 připravených témat.

ZPRACOVÁNÍ STATISTICKÝCH UKAZATELŮ VÝKONŮ KNIHOVEN VČETNĚ KONTROLY, ANALÝZY A KOMPARACE DAT

Při ověření kompetence *Zpracování statistických ukazatelů výkonů knihoven včetně kontroly, analýzy a komparace dat* prokazuje uchazeč orientaci v základních definicích Deníku knihovny na rok 20XX a Ročního výkazu o knihovně za rok 20XX Kult (MK) 12-01 v aktuálním znění, jak jsou přístupné na webových stránkách Národní knihovny České republiky a/nebo NIPOS – Centra informací a statistik kultury. Autorizovaná osoba připraví pro splnění kritéria a) 100 základních definic, z nichž bude uchazeči vybráno 10. Pro ověření kritéria b) prokáže uchazeč povědomí o využívání statistiky při hodnocení činnosti knihoven (benchmarking) a pro ověření kritéria c) uchazeč prokáže schopnost orientovat se v existující nabídce volných, případně licencovaných nástrojů pro realizaci průzkumů v knihovnách, z nichž si jeden vybere a popíše všechny jeho možnosti.

PŘÍPRAVA PROJEKTŮ A ŽÁDOSTÍ O DOTACE DO NÁRODNÍCH PROGRAMŮ PODPORY VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Pro ověření kompetence *Příprava projektů a žádostí o dotace do národních programů podpory veřejných knihovnických a informačních služeb* v ověření kritéria a) připraví uchazeč výčet aktuálních, tj. v daném roce platných národních programů na podporu činnosti veřejných knihoven a podrobně popíše podmínky jednoho z nich (dle vlastního výběru). Pro ověření kritéria b) připraví autorizovaná osoba 20 projektů, které obsahují chyby, a texty výzev, na které projekty reagovaly. V každém projektu bude 8 formálních a 8 věcných chyb. Formální chyby je nutné prokázat na základě rozporu s výzvou, věcné chyby musí být ověřitelné dle informací v síti internetu. Pro ověření bude uchazeči předložen jeden projekt a k němu příslušná výzva.

ZAJIŠTĚNÍ VÝKONU REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ KNIHOVEN

Při ověření kompetence *Zajištění výkonu regionálních funkcí knihoven* prokáže uchazeč v kritériu a) orientaci v relevantní legislativě a orientaci v aktuálně platných koncepčních materiálech. Autorizovaná osoba připraví 15 základních pojmů z oblasti regionálních funkcí, z nich 5 vybere pro ověření kritéria b). Při ověření kritéria c) popíše uchazeč standardy pro výkon regionálních funkcí, při ověření kritérií d) a e) popíše konkrétní model smluvního a finančního zajištění výkonu regionálních funkcí včetně tvorby, cirkulace a distribuce výměnných souborů v kraji České republiky, který si sám vybere.

ODBORNÁ KOMUNIKACE (VČETNĚ CIZOJAZYČNÉ) SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH

Pro ověření kompetence *Odborná komunikace (včetně cizojazyčné) se čtenáři, uživateli a zákazníky v knihovnách* připraví autorizovaná osoba 15 modelových situací, z nichž zejména pro kritéria a) a d) vybere dvě modelové situace – jednu v českém jazyce a jednu v předem dohodnutém cizím jazyce (angličtina, němčina, případně jiný světový jazyk). Na těchto modelových situacích ověří autorizovaná osoba i kritérium c). Kritérium b) ověří autorizovaná osoba zadáním určitého druhu postižení a uchazeč popíše nástroje komunikace specifické pro zadaný druh postižení.

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ

Pro ověření kompetence *Vyhledávání bibliografických a faktografických informací ze specializovaných zdrojů a jejich ověřování* je nutné připravit:

pro ověření kritéria a) 50 kopií kartografických dokumentů vydaných od 19. do 21. století,

pro ověření kritéria b) 50 hudebnin vydaných od 19. do 21. století

Z hlediska chronologického se musí u kartografických dokumentů a hudebnin jednat o dokumenty:

10 % dokumentů vydaných v letech 1850–1900

10 % dokumentů vydávaných v letech 1901–1950

20 % dokumentů vydávaných v letech 1951–2010

60 % dokumentů vydaných 2010 – a novějších

Pro zkoušku musí být vybrány dokumenty z různých uvedených období. Uchazeč není předem informován o tom, jaké konkrétní dokumenty budou vybrány.

Pro ověření kritéria c) připraví autorizovaná osoba kopie 50 katalogizačních záznamů zdigitalizovaných rukopisů s lokačními údaji a 50 titulních listů zdigitalizovaných starých tisků.

Pro ověření kritéria d) připraví autorizovaná osoba 50 různých zadání z aktuálně platných znění legislativních norem občanský zákoník, č. 89/2012 Sb., trestní zákoník, č. 40/2009 Sb., zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů a zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

Pro ověření kritéria e) připraví 50 různých zadání (jméno, dílo, působnost, citát etc.) charakterizujících 50 různých osobností z politiky, vědy, kultury a společnosti v Českých zemích v 19. století.

Hodnocení

ORIENTACE NA KNIŽNÍM TRHU A V PRODUKCI OSTATNÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

4x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 400 bodů

1x ústní ověření, 100 bodů

Celkem 500 bodů

ZPRACOVÁNÍ KONCEPCÍ, PLÁNŮ A PROGRAMŮ V OBLASTI KNIHOVNICTVÍ A INFORMAČNÍCH SLUŽEB A SYSTÉMŮ

2x praktické předvedení a ústní ověření po 120 bodech

Celkem 240 bodů

VYTVÁŘENÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH DATABÁZÍ

2x ústní ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů

1x praktické předvedení, 100 bodů

Celkem 340 bodů

OVLÁDÁNÍ AUTOMATIZOVANÉHO KNIHOVNÍHO SYSTÉMU

2x ústní ověření, 100 bodů

Celkem 200 bodů

FORMÁLNÍ A OBSAHOVÁ ANALÝZA ODBORNÉHO TEXTU, RYCHLÉ ČTENÍ

1x ústní ověření, 120 bodů

1x písemné ověření, 120 bodů

1x praktické předvedení, 120 bodů

Celkem 360 bodů

EVIDENCE, KATALOGIZACE A ADJUSTACE V KNIHOVNÁCH S LOKÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

2x písemné ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů

1x ústní ověření, 100 bodů

Celkem 340 bodů

ORGANIZACE REVIZE KNIHOVNÍHO FONDU

1x písemné ověření, 100 bodů

1x ústní ověření, 100 bodů

2x praktické předvedení po 100 bodech, celkem 200 bodů

Celkem 400 bodů

SAMOSTATNÉ ZAJIŠŤOVÁNÍ CHODU KNIHOVNY S UNIVERZÁLNÍM NEBO SPECIALIZOVANÝM FONDEM S REGIONÁLNÍ PŮSOBNOSTÍ

4 x ústní ověření po 120 bodech

Celkem 480 bodů

PŘÍPRAVA A ZAJIŠTĚNÍ VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT PRO PRACOVNÍKY KNIHOVEN

3x praktické předvedení po 120 bodech

Celkem 360 bodů

ZPRACOVÁNÍ STATISTICKÝCH UKAZATELŮ VÝKONŮ KNIHOVEN VČETNĚ KONTROLY, ANALÝZY A KOMPARACE DAT

3x ústní ověření po 120 bodech

Celkem 360 bodů

PŘÍPRAVA PROJEKTŮ A ŽÁDOSTÍ O DOTACE DO NÁRODNÍCH PROGRAMŮ PODPORY VEŘEJNÝCH KNIHOVNICKÝCH A INFORMAČNÍCH SLUŽEB

1x praktické předvedení, 120 bodů

2x ústní ověření po 120 bodech, celkem 240 bodů

Celkem 360 bodů

ZAJIŠTĚNÍ VÝKONU REGIONÁLNÍCH FUNKCÍ KNIHOVEN

5x ústní ověření po 100 bodech

Celkem 500 bodů

ODBORNÁ KOMUNIKACE (VČETNĚ CIZOJAZYČNÉ) SE ČTENÁŘI, UŽIVATELI A ZÁKAZNÍKY V KNIHOVNÁCH

3x praktické předvedení po 120 bodech, celkem 360 bodů

1x ústní ověření, 120 bodů

Celkem 480 bodů

VYHLEDÁVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH A FAKTOGRAFICKÝCH INFORMACÍ ZE SPECIALIZOVANÝCH ZDROJŮ A JEJICH OVĚŘOVÁNÍ

5x praktické předvedení po 100 bodech

Celkem 500 bodů

Celkově může uchazeč získat 5420 bodů. Pro úspěšné splnění zkoušky je potřeba dosáhnout alespoň 75 % úspěšnosti, tj. 4065 bodů.

Autoři standardu

Autoři kvalifikačního standardu

Kvalifikační standard profesní kvalifikace připravila SR pro kulturu, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)

Národní knihovna ČR

Národní technická knihovna

Ústav informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Městská knihovna Kutná Hora

Knihovna Kroměřížska

Univerzitní knihovna Západočeské univerzity v Plzni

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích